

KÚRIA

Bfv.II.695/2011/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. január 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védői által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fejér Megyei Bíróság 10.B.34/2008/147. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.196/2010/31. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fejér Megyei Bíróság a 2009. december 9. napján kihirdetett 10.B.34/2008/147. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett emberölés büntetében (Btk.166.§ (1) bekezdés), (2) bekezdés a), b) és f) pontja) és bűnsegédként elkövetett rongálás büntetében (Btk.324.§ (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja). Ezért az I. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 15 évi fegyházbüntetésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte, valamint rendelkezett a járulékos kérdésekről. (Döntött a bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségéről is.) Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által kiegészített és pontosított - tényállása szerint: I. rendű terhelt a II. rendű terhelt fia. Az elmeműködés beszámítási képességet kizáró vagy korlátozó kóros állapotában nem szenved és a cselekmény elkövetése idején sem szenvedett.

Az I. rendű terhelt 2005. nyarán bővíteni kívánta az édesanyjával közös, m.-i családi házukban telephellyel rendelkező, N. Kft.-t. Id. P. T. és családja M.-en közismerten jó anyagi körülmények között élt. Az I. rendű terhelt 10 millió forint kölcsönt vett fel édesapja segítségével, aki jó viszonyt ápolt id. P. T.-vel. A kölcsönszerződésben az I. rendű terhelt vállalta 2005. szeptember 1. napjától kezdődően 10 hónapon keresztül, 250.000.- forint, majd a további 10 hónapig 120.000.- forint kamat, valamint 2006. május 5. és 2007. május 5. napjáig a tőke, vagyis 5-5 millió forint megfizetését. A szerződésben kölcsönadóként id. P. T.-nét, kölcsönvevőként az N. Kft.-t, az I. rendű terheltet és édesanyját, id. N. J.-nét tüntették fel. Ugyanakkor id. N. J.-né haszonélvezeti jogával terhelt, és az I. rendű terhelt tulajdonában álló m.-i lakóházra a kölcsönadónak vételi jogot engedélyeztek a tőketartozás megfizetésére szóló határidő lejártát követő egy évre. Ezen felül az I. rendű terhelt életbiztosítását is felajánlotta biztosítékként.

A 2006. májusában esedékes tőketartozás 5 millió forintos első részletével és a 2006. november, december havi kamat megfizetésével az I. rendű terhelt elmaradt. Id. P. T. 2006. december 29-éig adott haladékot a tartozás megfizetésére. Ennek teljesítését sem az I. rendű terhelt, sem az N. család anyagi helyzete nem tette lehetővé. Ezért a terheltek 2006. december közepén, pontosabban nem rögzíthető időben, elhatározták, hogy id. P. T.-t és feleségét - a számukra teljesíthetetlen kölcsönteljesítés alóli mentesülés érdekében - megölik, a holttesteket eltüntetik, a gyanút pedig id. P. T. üzleti partnereire terelik. Megállapodtak, hogy a sértetteket a pénz visszafizetésének ígéretével a lakásukra csalják, erre az időre a házban tartózkodó N. I.-t és id. N. J.-nét eltávolítják, a sértettek megölését követően a holttesteket, a gépkocsival együtt, egy olyan helyen égetik el, hogy huzamosabb ideig ne lehessen megtalálni, továbbá az elkövetéshez egy gépkocsit kölcsönöznek. Elhatározásuknak megfelelő terv végrehajtása érdekében az I. rendű terhelt 2006. december 29-én D.-n egy Opel Zafira gépkocsit bérelt, majd azt az m.-i házhoz vitte. Felhívta id. P. T.-t, hogy jöjjenek a lakásukra, mert a kölcsönt vissza akarják fizetni. Ugyanakkor a hazaérkező, a háznál mindeneként dolgozó N. I.-t a II. rendű terhelt elküldte a kocsmába azzal, hogy ott várja meg őt, feleségét pedig egy ismerős házaspárhoz vitte el.

Id. P. T. - feleségével együtt - a terheltek lakásához hajtott, az udvarban állt meg a Mercedes típusú gépkocsijukkal. A terheltek az üzlethelyiségben várták a P. házaspárt, és közölték, hogy a tartozást nem tudják megfizetni. Az emiatt kialakult vita közben a sértettek gépkocsijukhoz mentek, a terheltek pedig követték őket. A veszekedés a II. rendű terhelt és id. P. T.-né között zajlott, abba sem az I. rendű terhelt, sem id. P. T. nem szólt bele.

A gépkocsiba beülni készülő id. P. T.-nét a II. rendű terhelt a vállánál fogva visszarántotta, majd a vele szembe kerülő sértettet

nagy erővel, jobb kézzel arcul ütötte. A fejét a járműbe beütő, és hassal a földre kerülő sértettet egy, a közeli sövényben tartott baseballütővel kétszer, nagy erővel fejen sújtotta.

A gépkocsiban ülő id. P. T. ezt látva a II. rendű terhelt felé fújt gázsprayjel, majd a gépkocsiból kiszállva emelt hangon számon kérte a történeteket. Az eszköztelen id. P. T.-t a II. rendű terhelt egyszer ágyékon, majd az összegörnyedő sértettet legalább három esetben, nagy erővel tarkótájékon ütötte. A földre került sértettek pulzusát az I. rendű terhelt nézte meg, majd az életjeleket nem adó sértettek végtagjait a II. rendű terhelt - az I. rendű terhelt segítségével, bowden darabokkal - azért, hogy emberrablás látszatát keltsék - a hátuk mögött összekötötték. A sértetteket a Mercedes gépkocsi hátsó ülésére, illetve a csomagtartóba helyezték, majd három üzemanyagot tartalmazó kannát és a baseballütőt is betették a gépkocsiba. A II. rendű terhelt a járművel az ún. B.-i völgybe ment, és azt lezárva otthagyta. Az I. rendű terhelt segítségével a bérelt gépjárműhöz mentek. I. rendű terhelt a gépkocsit Sz.-en parkolta le. M.-re az esti órákban érkeztek, itt a II. rendű terhelt előbb a feleségét vitte haza, majd N. I. is megérkezett.

A késő éjszakai órákban a két terhelt egy Trabanttal visszament a sértettek gépkocsijához. Járművüktől a Mercedesig tartó utat a II. rendű terhelt - járását segítő eszköz használata nélkül - a fia segítségével tette meg. A II. rendű terhelt a gépkocsi belső terét üzemanyaggal meglocsolta és felgyújtotta. A 12,2 millió forint értékű jármű egy óra alatt kiégett.

A járművet a rendőrök az I. rendű terhelt útmutatása alapján 2007. január 4-én találták meg, benne a sértettek nagymértékben elszenesedett holttestével.

A testmaradványok alapján a halál oka, ideje és helyszíne nem volt megállapítható. Ifj. P. T.-től vett vérminta alapján a biológiai apaságot 99,998 %-os, a biológiai anyaságot 99,999 %-os bizonyossággal lehetett igazolni, az elhaltak tehát id. P. T. és felesége voltak.

Id. P. T. holttestéből maradt csontokon és lágyszövetekben az égésen kívül egyéb traumás eltérés nem volt kimutatható. Id. P. T.-né tüdőállományában vérbeleheléses góc volt fellelhető, ami a sértettet az orrtájékon ért, legalább közepes-nagy erejű tompa erőbehatásra utal, az orrvérzés folytán a vér a légutakba került. Az orrvérzést ököllel vagy tompa tárggyal való megütés, illetve tompa felületnek történő nekiütődés okozhatta.

Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában kifejtette, hogy a terhelték a bűncselekmény elkövetésének idejét, módját, körülményeit részletesen, előzetesen megbeszélték és eltervezték, majd az ehhez szükséges feltételeket megteremtették. A kölcsön visszafizetésének határideje 2006. december 29. volt, ezért

biztosak lehettek abban, hogy a sértettek a megbeszélrt időpontban biztosan felkeresik őket, ha a kölcsön kifizetésének ígérétével hívják a lakásukra. A szerződés szerint id. P. T.-nének kellett volna fizetni, így tudták, hogy a férjét ő is elkíséri. A gépkocsi bérlése azt a célt szolgálta, hogy a helybeliek által ismert saját járművük használatára a bűncselekmény elkövetésekor ne legyen szükség.

A bűncselekmény idejére id. N. J.-né és N. I. házból való eltávolítása is a terv része volt, váratlan hazaérkezésüktől nem kellett tartani. Id. P. T.-né gépkocsiból történt kirángatása és bántalmazása szükséges volt ahhoz, hogy a sértettek távozását megakadályozzák. A terheltek a tartozás alóli mentesülés érdekében határozták el a sértettek megölését, annak végrehajtását - a sértettek testének eltüntetését előre eltervezték.

A bíróság az I. rendű terhelrt cselekményét előre kitervelten, nyereségvágyból, több emberen elkövetett emberölés büntetnének minősítette, melyet az I. rendű terhelrt bűnsegédként követett el.

A kétirányú fellebbezések folytán másodfokon eljárrt Fővárosi Ítéltőábla a 2011. január 20. napján jogerős 1.Bf.196/2010/31. számú ítéletével a Fővárosi Bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy az I. rendű terhelrt főbüntetését 18 évi fegyházbüntetésre súlyosította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az ítéltőábla az élet elleni cselekmény minősítő körülményeivel kapcsolatos jogi indokolásában - egyetértve az elsőfokú bíróság okfejtésével - rámutatott, hogy az előre kitervelten elkövetés esetén az ölési szándék kialakulását, fejlődését kell feltárni, valamint azt, hogy a terheltek mikor mit tettek a jövőbeni cselekmény végrehajtása érdekében. Előzetesen átgondolták a cselekmény végrehajtásának helyét, idejét, a szükséges körben az akadályozó, azt segítő tényezőket és egyéb lényeges mozzanatokat. A kölcsön visszafizetésének határideje előtt megegyeztek abban, hogy a sértetteket a lakásukra csalják, megölik őket, majd holttestüket eltüntetik. A tartozástól úgy kívántak végleg megszabadulni, hogy másnap azt híresztelték, hogy a sértettek átvették a teljes összeget, és távoztak tőlük. Az ítéltőábla indokolása szerint a szándék kialakulása és a végrehajtás között a szükséges idő eltelt, az előre kiterveltség pedig értelemszerűen kizárja az élet elleni cselekmény erős felindulásban elkövetett emberölés büntettként minősülését.

A nyereségvágyból történt elkövetést megalapozza a közvetlen anyagi előny, a tartozás alóli mentesülés, figyelemmel arra, hogy nem fizetés esetén a terheltek családi házukat is elveszíthették volna.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelrt meghatalmazott védői nyújtottak be felülvizsgálati indítványt a

Be.416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában írt felülvizsgálati okot megjelölve, továbbá eljárási szabálysértésekre hivatkozással.

Az indítványozók - bár utaltak arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható - úgy vélték, hogy a tényállás alapján csupán az állapítható meg, hogy a két ember haláláért és eltüntetéséért a két terhelt felelős, de a cselekménynek nem volt oka a nyereségvágy, és előre nem tudta egyik fél sem, hogy a P. házaspár nem távozik élve a lakásukból. Az előre kiterveltség tekintetében az indítványozó az ítélet indokolását önkényesnek, a büntetőeljárás alapelveivel ellentétesnek ítélte. Álláspontja szerint az I. rendű terhelt előzetes tudomás nélkül, utólag nyújtott segítséget apjának a holttestek eltüntetésében, ezért az eljárt bíróságok tévedtek az I. rendű terhelt terhére rótt élet elleni cselekmény jogi minősítésében. A törvény szerinti helyes minősítés nem bűnsegédként elkövetett emberölés büntette, hanem bűnpártolás büntette, melyet az I. rendű terhelt önálló tettesként valósított meg.

Mindemellett az indítványozó a védelem jogainak sérülését is sérelmezte, mert az első- és másodfokú bíróság önkényesen tűzött ki tárgyalási határnapokat, előzetes egyeztetések és idézések ellenére. A rövid határidőn belül, további, külön tárgyalási napok beiktatása a védelem munkáját nagymértékben megnehezítette.

A védők kifogásolták, hogy az általuk vitatott minősítő körülmények tisztázását célzó bizonyítási indítványokat a bíróság elutasította (Be. 78. § (1) bekezdés első és második fordulata, 288. § (3) bekezdés utolsó fordulata). Ezzel a bizonyítás szabályai és a védelem jogai sérültek. A Fővárosi Ítéltábla pedig kompetenciáján kívül eső - további szakértői bizonyítás nélkül - szakkérdésben foglalt állást, amikor azt állapította meg, hogy az Opel Zafira gépkocsi járt a helyszínen, de a hideg miatt nem tapadtak anyagmaradványok a jármű kerekeire.

Mindezekre figyelemmel a megtámadott ítéletek hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2907/2011. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállást vitató és az eljárási szabálysértéseket kifogásoló részében a törvényben kizártnak, a bűncselekmény törvénysértő minősítésére hivatkozó részében pedig alaptalannak tartotta, ezért a megtámadott határozatok hatályában tartására tett indítványt.

A felülvizsgálati eljárás során megtartott nyilvános ülésen a védő felszólalásában arra hivatkozott, hogy az ügy súlya miatt az indítványozott bizonyítást a bíróságnak le kellett volna folytatnia, a kisebb-nagyobb eljárási szabálysértések miatt a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését indítványozta.

A legfőbb ügyész képviselője az élet elleni cselekményt illetően - az előre kitervelten és a több emberen elkövetett minősítő körülményeket nem érintve - a nyereségvágyból történt elkövetés helyett a más aljas célból minősítés megállapítását indítványozta. Érvelése szerint a sértettek megölése nem közvetlen anyagi előny megszerzését, hanem az anyagi kötelezettségből szabadulást célozta. Az eltérő minősítés ugyanakkor nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását, ezért a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány - a felülvizsgálat eljárásjogilag megengedett keretei között a jogerős ítéletben rögzített tényállást figyelembe véve - részben a törvényben kizárt, részben alaptalan. Ugyanakkor a Legfőbb Ügyézség minősítést érintő változtatásával egyetértett.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek törvényben rögzített szigorú korlátai vannak. Mindazokat az eljárásjogi okokat, amelyek alapján a jogerős bírói határozat felülvizsgálatára sor kerülhet az abszolút hatályú eljárási szabálysértések jelentik. A felülvizsgálatot megalapozó, törvényileg meghatározott eljárásjogi törvénysértések köre nem bővíthető, az okok között a bizonyítás törvényességének (Be. 77. § /1/ bekezdés) és a bizonyítékok értékelésének (Be. 78. § /4/ bekezdés) megszegése, a bizonyítási indítványok elutasítása nem szerepel. A hivatkozott szabályok a tényállás megállapításához kapcsolódnak, ám a felülvizsgálati eljárás során a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó (Be. 423. § (1) bekezdés).

Ezért a Kúria érdemben nem foglalkozott a felülvizsgálati indítványnak azon részeivel, amelyek a jogerős határozatban megállapított tényállást érintették, valójában a tényállás hiányosságait, a bíróság ténybeli következtetéseit, a megállapított tényállás megalapozottságát támadták. Márpedig az ítéleti tényállásban megállapítottak vitatása alapvetően a perbeli bizonyítást érinti.

Az I. rendű terhelt terhére rótt cselekmény minősítését érintő jogkérdésben is az irányadó tényállás alapján lehet és kell állást foglalni.

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terheltnek már kezdettől fogva nehézségei voltak a kölcsön törlesztésével. A terheltek anyagi lehetőségeit figyelembe véve más megoldást nem láttak, minthogy a sértettek megölésével a tartozás megfizetésétől, a nehéz anyagi körülmények közül megszabaduljanak. Tudták, hogy a 2006. december 29-én lejárt tartozást meg kell fizetniük. Erre fedezetük nem volt, az üzlet árukészletének ez okból történő értékesítésére kísérletet sem tettek. Kilátástalan helyzetükben csupán a sértettek megölése nyújtott megoldást.

Az I. rendű terhelt apjával szándék és akarategységben tervezte meg a P. házaspár megölését a jelentős tartozásból szabadulás végett. Az I. rendű terhelt az élet elleni cselekmény végrehajtása feltételeinek megteremtésében aktívan részt vett. Jelen volt a helyszínen, látta, amikor a II. rendű terhelt a sértetteket megölte, majd segédkezett az elhunytak gépkocsiba helyezésében is. Aktív közreműködője volt a testek elszállításának, a gépkocsi felgyújtásakor is segítséget nyújtott apjának.

Az I. rendű terhelt előbb a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges feltételek biztosításában, majd annak elkövetése után nyújtott segítségével szándékerősítően hatott a II. rendű terheltre, ezért - miként azt az ítéletábla helytállóan kifejtette - cselekménye bűnpártolásnak nem minősíthető.

A bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül állapították meg az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét az emberölés büntetében és a cselekmény előre kitervelten, és több emberen elkövetettnek minősítése is törvényes.

Tévedett az ítéletábla, amikor az élet elleni cselekményt nyereségvágyból elkövetettnek minősítette.

A Legfelsőbb Bíróság több eseti döntésében - a nyereségvágyból elkövetett emberölés minősített esetét elemezve - rámutatott arra, hogy ez a minősítés csupán akkor helytálló, ha az ölési cselekmény valamilyen közvetlen anyagi előny megszerzését célozza.

A jelen ügyben az ölési cselekmény célja - bár azt nem vitásan az anyagiasság is motiválta - a kölcsön visszafizetése alóli mentesülés volt. Önmagában a sértettek megölése folytán a kölcsön felvevői közvetlen anyagi előnyt nem szereztek meg. A visszafizetést igazoló elismervény hiányában nem mentesültek a fizetési kötelezettség alól, mert a követelés az öröklés szabályai szerint továbbra is érvényesíthető maradt. Ez okból az élet elleni cselekmény helyes minősítése aljas indokból elkövetett emberölés büntette (Btk. 166. § (2) bekezdés c) pontja).

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a kiszabott büntetés felülvizsgálatának - többek között - akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A kiszabott büntetés érdemi felülvizsgálatára sem a védői hivatkozások nem szolgáltatott jogi alapot, de az élet elleni bűncselekmény egyik minősítő körülményében történt változtatás ellenére sem állapítható meg az, hogy a törvénysértő minősítés törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte volna.

Az I. rendű terhelt terhére rótt emberölés büntette továbbra is három minősítő körülmény folytán minősül súlyosabban. A minősítésnek megfelelő törvényes büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés mértéke így felülvizsgálat tárgyát nem képezhette.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a Be. 426. §-a alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

A Be. 3. § (4) bekezdése kizárja a végzés elleni fellebbezés lehetőségét, felülvizsgálatnak a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs helye. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2012. január 19.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*tisztviselő
Bné*